

KARTA GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

22/54

1. OBIEKT Budynek portierni			5. MIEJSCOWOŚĆ Bystra	
2. OBECNA FUNKCJA nie użytkowany	3. MATERIAŁ mieszane	4. DATOWANIE lata 30-te XXw.	6. GMINA Wilkowice	
21. FOTOGRAFIA			7. POWIAT bielski	
			8. WOJEWÓDZTWO śląskie	
			9. KOD POCZTOWY 43-360	
			10. ADRES ul. Juliana Fałata nr 4	
			11. LOKALIZACJA 400/42	
12. LOKALIZACJA ARCHEOLOGICZNA Nr obszaru AZP Nr stanowiska na obszarze AZP Nr stanowiska w miejscowości			13. NUMER EWIDENCYJNY DZIAŁKI	
14. WŁASNOŚĆ państwowa			15. RODZAJ UŻYTKOWANIA nie użytkowany	
16. INFORMACJA O OCHRONIE Nr i data wpisu do rejestru zabytków			Zapis w planie zagospodarowania przestrzennego Obiekt zgłoszony do ochrony w projekcie zmiany planu Inne Ob. objęty wojewódzką ewidencją zabytków	
17. STAN ZACHOWANIA zaniedbany			18. RODZAJE ZAGROZEŃ brak bieżącego remontu/pielęgnacji brak użytkownika	
19. WPISUJĄCY DANE BM Godek	20. DATA WYKONANIA EWIDENCJI 2010-05-26			

22. UWAGI

W 1897r. wiedeński lekarz dr Ludwik Jekeles kupił od fabryki papieru „Solali” hotel i zamienił go na zakład leczenia klimatycznego (hotel zbud. był w 1870r.), w którym wykorzystano wody mineralne i „zabiegi fizyczne” do leczenia chorób serca, dróg oddechowych, układu pokarmowego i innych narządów. Obiekt (2-kondygnacyjny, składający się z 2 skrzydeł), otoczony był urządzonym parkiem, od strony zach. przylegał staw. W 1912r. dr Jekeles sprzedał lecznicę II Grupie Górników Polskich z Karwiny. Górnicy urządzili tu Dom Zdrowia. Po przejęciu lecznicy przez górników przebudowano budynek główny – pawilon I, rozpoczęto budowę pawilonów II i III, zbudowano willę dyrektorską. Po I wojnie światowej (w 1924r.) Dom Zdrowia odkupił od Czechów Zarząd Okręgowy Kas Chorych w Krakowie. Wówczas ukończono budowę pawilonów II i III, oraz zbudowano łączącą je leżalnię, założono ogród na stoku. W 1934r. właścicielem obiektu stał się Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie. W 1936r. zakład został zakupiony przez Ogólny Fundusz Ubezpieczenia na Wypadek Choroby i Macierzyństwa. W tym czasie na terenie sanatorium powstały 2 budynki mieszkalne i centralna kuchnia, zaplecze gospodarcze u podnóża stoku, poniżej sadu, oraz oczyszczalnia ścieków w technologii Hoffa, wówczas jedna z najnowocześniejszych. W 1936r. rozpoczęto budowę pawilonu IV. Autorem projektu był inż. W. Nowakowski z Krakowa, wykonawstwo prowadziła firma Korn z Bielska. Budowę przerwał wybuch II wojny światowej. W czasie okupacji sanatorium zostało przeznaczone na zakład przeciwgruźliczy dla żołnierzy niemieckich i osób cywilnych. Po zakończeniu wojny sanatorium rozpoczęło działalność już w 1945r. W 1946r. przeprowadzono kapitalny remont pawilonu I. Wznowiono budowę pawilonu IV, który ukończono w 1948r. Rozbudowane zostało zaplecze socjalne: w 1948r. oddany został do użytku nowy, 3-piętrowy budynek mieszkalny, a w 1950r. przedszkole ze świetlicą. W 1950r. sanatorium przejęło Ministerstwo Zdrowia. W latach 1968-81 poczyniono dalsze inwestycje: adaptowano budynek administracyjny na cele mieszkalne dla pracowników, nadbudowano warsztaty. W latach 60-tych XXw. zasypano staw rekreacyjny usytuowany przy pawilonie I. W okresie międzywojennym przebywali tu na leczeniu: działacz PPS Ignacy Daszyński (zmarł w Bystrej w 1936r.), dramaturg i poeta Karol Hubert Rostworowski, artyści malarze Ignacy Pinkas, Julian Fałat. Budynek portierni zbudowany przy bramie wjazdowej do zaplecza socjalno-mieszkalnego sanatorium. Konstrukcji murowanej, zbudowany z cegły i kamienia. Pierwotnie do budynku przylegała monumentalna brama wjazdowa, murowana z kamienia (obecnie zachował się tylko jeden filar).